

de Angstelkroniek

Jaargang 2020 - Voorjaarseditie

Nr. 53

Inhoudsopgave:

Pagina 3

125 jaar Abcouder IJclub
(deel 2)

Pagina 13

Abcouder Herinneringen

Pagina 16

Een aankondiging in 1889

Pagina 18

Abcoude bomvrij

Pagina 23

Vinkeveen, een gemeente
in opbouw (deel 2)

125 jaar Abcouder IJclub, deel 2 (1975-2020)

De Abcouder IJclub heeft een lange, rijke historie. Aan de hand van de mondelinge verhalen en notulen van de vereniging hebben wij een document weten te schrijven over de 125 jarige geschiedenis van de jubilerende IJclub.
Lees verder op pagina 3

Abcoude Bomvrij

Abcoude haalde in 1986 het landelijke nieuws met de vondst van een grote vliegtuigbom uit de tweede wereldoorlog. Het dorp was ca. 3 maanden in rep en roer door deze gebeurtenis.
Lees verder op pagina 18

De Angstelkroniek is een uitgave van de Historische Kring Abcoude-Baambrugge en verschijnt twee maal per jaar.

Contributie:

Lidmaatschap € 15,- per jaar

Losse nummers € 5,-

Rabobank NL79RABO 03005 529 39

ISSN: 1569-6146

ANBI nr. 59189

Redactiesecretariaat en eindredactie:
Historische Kring Abcoude-Baambrugge
Hollandse Kade 22
1391 JD Abcoude
historischekringabcbaam@gmail.com

Grafische realisatie:
Jeroen Bohlken

www.historischekringabcoude-baambrugge.nl
www.facebook.com/historischekringabcoudebaambrugge

Voorwoord van de voorzitter van de Historische Kring Abcoude en Baambrugge

Tijdens de najaarslezing 2019 heeft Henk Butink een buitengewoon interessante presentatie verzorgd met als thema: Nederlanders in Sint Petersburg. Omlijst met mooie Russische muziek, fraaie dia's en een mooi verhaal werd een boeiende avond verzorgd. Gelukkig was er weer een grote opkomst van belangstellenden.

In de najaarsperiodiek 2019 kondigde ik u de samenwerking aan tussen de Historische Vereniging "de Proosdijlanden" uit Mijdrecht en onze vereniging. Deze samenwerking loopt inmiddels zo goed, dat wij u een voorstel in de ledenvergadering van 23 april 2020 hadden willen voorleggen om per 1 januari 2021 beiden verenigingen samen te voegen. Dit voorstel is in verband met de coronacrisis uitgesteld tot de najaarsvergadering. Ik wil u gaarne uitleggen waarom wij deze stap nemen. Het is namelijk heel moeilijk gebleken om goede mensen te activeren voor een bestuursfunctie. Dit is niet alleen het geval bij onze vereniging, maar dat is bij de meeste verenigingen zo.

Verder zijn er bij ons diverse bestuursleden die door hun gezondheidsomstandigheden graag wat rustiger aan willen doen en zich dus niet meer ten volle voor de vereniging kunnen inzetten. En andere bestuursleden hebben dermate drukke werkzaamheden zodat zij ook niet de volle 100% kunnen geven. Daarom zijn wij van mening dat we het voortbestaan van de Historische Kring Abcoude en Baambrugge het beste kunnen borgen door samen te gaan met de Historische Vereniging Proosdijlanden.

Concreet houdt dit in, dat dit de laatste "Angstelkroniek" is, die wij in eigen beheer uitgeven. Dit jaar ontvangt u twee gemeenschappelijke gemaakte Kronieken met de nieuwe naam: "Proosdijkroniek". Deze themanummers gaan over de bevrijding 75 jaar geleden.

Daarnaast heeft u inmiddels de in gemeenschappelijk beheer gemaakte bevrijdingskrant gehad, die huis-aan-huis verspreid is.

De nieuwe "Proosdijkroniek" wordt vier keer per jaar uitgegeven. Dit is een dikkere uitgave dan de Angstelkroniek, waar wij ook in kunnen publiceren. Hier is volop ruimte beschikbaar om de historie van Abcoude en Baambrugge onder de aandacht te brengen.

Ik kan mij voorstellen, dat bij u vragen aanwezig blijven. Deze hoopt het bestuur te beantwoorden tijdens de najaarsvergadering. Aansluitend zal Ton Pepping een lezing verzorgen waarin hij historisch beeldmateriaal laat zien onder de titel "125 jaar winter in Abcoude". Fraaie winter en ijstaferelen zullen worden getoond en van commentaar worden voorzien.

Blijft u ook onze website in de gaten houden, want daar kunt u de laatste actualiteiten lezen.

Dick Kok

Bevrijding Abcoude op 7 mei 1945, toespraak burgemeester op het Raadhuisplein

Uitreiking door burgemeester Divendal van de Koninklijke Erepenning aan het bestuur van de Abcouder IJclub. Foto, Marco Bakker.

Deel 2 (1975-2020),

125 jaar Abcouder IJclub bij Koninklijk besluit onderscheiden met de Koninklijke Erepenning

De Abcouder IJclub heeft een lange, rijke historie. Aan de hand van mondelinge verhalen, notulen en jaarverslagen van de vereniging, wordt onderstaand een poging gedaan het verleden te reconstrueren. Onderstaand volgt deel 2 over de periode 1975 tot heden.

Seizoen 1975-1976. Eindelijk weer een winter met vorst van betekenis

In januari 1976 hadden we na een lange periode van geen natuurijs eindelijk weer vorst van betekenis. Dit leidde tot grote drukte en activiteiten. De Samenwerkende IJclubs in het Angstel en Plassengebied kwamen in vergadering bijeen om de ijsdiktes te bespreken en op zondag 1 februari 1976 werd er een schaatstoertocht gereden gevolgd door twee tochten op 4 en 7 februari. De tocht van 8 februari moest door ongunstig weer

worden afgelast. De ijsbaan op de Fortgracht was een groot succes ondanks de niet-optimale verlichting. Vele schaatsliefhebbers werden lid van de vereniging. Voor de schooljeugd werden er schaatswedstrijden georganiseerd, van elke school mocht een afvaardiging van vier jongens en vier meisjes mee dingen om te strijden voor de Henk van de Grift Wisselbeker. Theo Baltissen verzorgde het geluid. Ook de plaatselijke afdeling van het Rode Kruis was aanwezig, maar hoefde niet daadwerkelijk in actie te komen. De Paulusschool won de wisselbeker, op de tweede plaats de Manse, derde plaats de Nellestein, vierde plaats de Christelijke Nationale School en op de vijfde plaats eindigde de Piuschool. Al met al eindelijk weer een geslaagde schaatswinter.

Het seizoen 1976-1977 was een seizoen waar het natuurijs het weer liet afweten. Wel gingen er dit seizoen met een extra lijnbus 35 kinderen naar de Jaap Edenbaan onder leiding van Tilly Minnee, Wim en Gert Verbree, Johan Ostendorf, Lia Pepping en Marijke Bakker. Het jeugdschaatsen kreeg steeds meer belangstelling.

Het seizoen 1977-1978 was een korte winter

Harm Verhoef op de Harley Davidson die is omgebouwd als veegmachine voor de Abcouder IJscub

van een week, maar zeer geslaagd. Het jeugdschaatsen werd georganiseerd op de landijsbaan Baambrugge. Op het Abcoudermeer werd een ronde van 1 km uitgezet en maar liefst 230 schaatsliefhebbers deden mee aan deze wedstrijd over tien ronden. Dit seizoen was er in de vergadering een discussie over de Harley Davidson de omgebouwde veegmachine. Verkopen of niet? Uiteindelijk werd er besloten tot niet verkopen, wat achteraf een wijs besluit was. Ton Pepping had een kleine tuindersfrees omgebouwd als veegmachine zodat men eerder het ijs op kon.

Seizoen 1978-1979 het begon vroeg in het seizoen te vriezen en op 6 januari 1979 werd de Botsholtocht (Abcoude, Waver en Ouderkerk a.d. Amstel) verreden. Maar liefst 1159 deelnemers reden deze tocht van 30 km. Verder waren er kortebaanwedstrijden voor zowel leden als niet-leden. Op 8 januari was er weer een Botsholtocht en kon men helemaal rond. Er deden hier 1296 deelnemers aan mee. Naast de kortebaanwedstrijden werd er ook weer door de scholen om de Henk van der Griffbeker gestreden en de Paulusschool won wederom de wisselbeker. Een goed schaatsseizoen met veel ijs, maar ook veel sneeuw en de veegploeg heeft zijn hart op kunnen halen. Voor de veiligheid had de ijsclub een noodbrug naar de Jacob van Gasbeeklaan gelegd. Ook het Jeugdschaatsen was weer een groot succes.

Seizoen 1979-1980 een mooi jubileumjaar met een echte winter

De Abcouder IJscub vierde op 19 januari 1980 haar 85 jarig bestaan met een groot feest in het Amsterdams Koffiehuis. Het moet een geweldige drukte geweest zijn: bij Koekenbier werd gestart voor een tocht waaraan op die zaterdag zo'n 1500 deelnemers van start gingen. Zaterdagmiddag werden er voor de jeugd films gedraaid. Naast de onverwoestbare Popeye, werden er films gedraaid over de Elfstedentocht van 1963 en de ijskoningin Sjoukje Dijkstra. 's Avonds was er muziek met de band Second Life, Disco Adje en een rad

Klunen bij het oude viaduct van de A2 over de Holendrecht bij de Voetangelweg

van avontuur onder leiding van Huub Pepping in Pandjesjas en Hoge Hoed. Een stijlvol feest dus, dat verder nog werd opgeluisterd door de carnavalsvereniging, die onder muzikale omlijsting van de Geinpiepers aan het bestuur de Orde van de Botsholtocht uitreikte. Het feest ging door tot in de kleine uurtjes en vroeg in de ochtend werd er al weer gestart voor de Botsholtocht met zo'n 3000 deelnemers.

Het seizoen 1980-1981 was er geen ijs, een echte kwakkelwinter met een beetje kou, veel mist. Alleen het jeugdschaatsen op de Jaap Edenbaan vond doorgang. In december 1980 overleed de heer Menno Pander, erelid van de AIJC, die in 1929 secretaris werd van de ijsclub en dat maar liefst 35 jaar volhield! In 1981 bestond de KNSB 100 jaar.

De winter valt vroeg in

In het seizoen 1981-1982 sneeuwde het al voor de Kerst. Op 19 december 1981 werd het jeugdschaatsen op de Fortgracht georganiseerd en op 20 december was er een grote 10 rondentocht op het Abcoudermeer. De Harley Davidson draaide zijn rondjes om de kortebaanwedstrijden voor jong en oud te laten doorgaan. Na een korte dooiperiode begon het in januari weer te vriezen en konden alle scholen hun krachten meten op de kortebaan. Deze keer won de Piusschool. De

Ijspret op het Abcoudermeer

Ijsfeest voor de scholen 17 januari 1985 in het kader van 900 jaar Abcoude-Baambrugge

Henk van de Grift beker was inmiddels gewonnen door de Paulusschool en er werd een nieuwe beker ter beschikking gesteld: de Simon Albers Trofee. Het bleef vriezen en het ijs op het Abcoudermeer bereikte een dikte van maar liefst 20 á 25 cm en op 16 januari werd er een Botsholtocht verreden, waaraan 1700 deelnemers van start gingen. In het begin was het een prachtige tocht, maar in de loop van de dag viel de dooi in. Er moest meer en meer gekluund worden en voor de latere starters werd de tocht een ware marteling. In dit seizoen werd er voor het eerst bij het jeugdschaatsen een prestatiekaart uitgereikt.

In het seizoen 1982-1983 was er geen vorst in Nederland. De gemiddelde wintertemperatuur was maar liefst 6 graden, zodat deze winter met die van 1921 en 1956 als een van de zachtste winters in de recordboeken van het KNMI verdween. Er was een zeer korte vorstperiode, maar dit leidde slechts tot zeer onbetrouwbaar ijs. Met behulp van de politie konden de medewerkers van de ijsclub de mensen van het ijs sturen om ongelukken te voorkomen. Alleen de jeugdschaatsers konden elke week hun hart ophalen op de Jaap Edenbaan. 147 senioren zochten hun heil op 10 april in een fietstocht die de toerclub samen met de ijsclub organiseerde. Om iets van de ijs-sfeer te behouden waren er stempelposten en zelfs een Koek en Zopie! In 1983 ging de eerste zomertraining van start met 7 deelnemers.

In het seizoen 1983-1984 was er veel neerslag en storm, op 13 en 14 januari zelfs zware storm die

voor de nodige problemen zorgde. Op 23 januari 1983 is er een verkeerschaos door de sneeuw. Gelukkig kon er ook nog kort op de Fortgracht worden geschaatst, die inmiddels nieuwe verlichting had gekregen. Op 30 januari worden de clubkampioenschappen verreden in de categorieën C, D, Jongens en Meisjes. Op 8 april weer een fietstocht, deze keer in de richting Nigtevecht en Vreeland. Wederom is er een zomertraining en nieuw dit jaar was de wintertraining voor de wat oudere jeugd.

Abcouder Ijsclub bestaat 90 jaar

Het seizoen 1984-1985 was een druk seizoen want de Abcouder Ijsclub vierde haar 90 jarig jubileum met een prachtig ingerichte wintertentoonstelling. Het motto was 'Ijsvermaak en Winterpret, vroeger en nu' en het werd gehouden in de showroom van het autobedrijf van Peter en Ruud Albers aan de Koppeldijk. Er waren onder meer antieke schaatsen, oude foto's en een diavoorstelling te zien. Maar ook een prachtig winterlandschap. Op 12 januari regende het nog warm water, maar daarna begon het te vriezen en kort daarop konden de schoolwedstrijden verreden worden. De Piuschool won de Simon Albersbeker. Op 17 januari was er een groot Ijsfeest op het Abcoudermeer, waaraan alle lagere scholen meededen in het kader van Abcoude-Baambrugge 900 jaar en werd er weer eens een 10-rondentocht gereden. Op 26 januari was het jubileumfeest. Begin februari vroom het weer en op 16 en 17 februari werden de Angstel en Plassentocht verreden die 5400 deelnemers trokken. Op 21

Ringsteken met arrensleden op 3 maart 1986 op het Abcoudermeer

februari werd onder grote belangstelling de Elfstedentocht verreden. Onder degenen die de tocht volbrachten een aantal leden van de AIJC, waaronder ons bestuurslid Teunis de Haan. Het jaar werd afgesloten met een feest voor alle medewerkers in de Fortgrachtkantine.

Seizoen 1985-1986 was een bijzonder seizoen voor de Abcouder IJclub

1985-1986 zou een bijzonder seizoen worden. Het ging pas laat vriezen, maar het ijs zou van 3 februari tot ver in maart beschaatsbaar blijven! Het jeugdschaatsen vond enige malen achtereenvolgens plaats op de Fortgracht en altijd was er warme chocolademelk toe. Ook 's avonds veel ijspret voor de jongeren op de Fortgracht waar aan disco

Marathon op het Abcoudermeer

To-Do zijn steentje bijdroeg. Veel ijs, dus ook veel activiteiten: op 9 februari een marathon op het Abcoudermeer, op 14 februari een afvalwedstrijd op de Fortgracht en schoolwedstrijden die door de Piuschool werden gewonnen op 21 februari werd een fakkeloptocht gehouden op het Abcoudermeer en op 22 februari een priksleewedstrijd tegen Baambrugge, die door Baambrugge gewonnen werd. In de periode van 12 februari t/m 3 maart werden maar liefst 24 toertochten verreden door de Samenwerkende IJclubs. De Geintocht kon helaas door de drooggemalen sloten niet doorgaan. Ook werd de bom bij de Hulksbrug geruimd (waarover elders in deze kroniek meer). Voor Ton Pepping was het als secretaris van de Samenwerkende IJclubs een zwaar seizoen. Zo'n 24.000 toerrijders reden al deze tochten uit en moesten voorzien worden van een medaille die per post opgestuurd moest worden. Huize Bakker zag er weken lang uit als een hulppostkantoor. Het was me het jaartje wel en op de valreep werd er op 3 maart nog ringsteken met arrensleden op het Abcoudermeer georganiseerd. Toen het eenmaal ging dooien was er niemand die daar geen vrede mee kon hebben. Op Hemelvaartsdag werd er nog een gezinsfietstocht georganiseerd.

Seizoen 1986-1987 weer een ouderwetse winter

Er was veel werk verzet om al het materiaal weer in een topconditie te hebben. Er hadden zich 91 jeugdschaatsers aangemeld en de ijclub was genoodzaakt om een verlengde bus in te schakelen. Ook de trainingsgroep bereikte een record-omvang van 30 man. De winter viel in; het werd een jaar met schoolwedstrijden. De nieuwe beker, de Menno Pander-beker, werd meteen door de Piuschool gewonnen. Ook dit jaar weer toertochten en een marathon op het Abcoudermeer. Toen alles voorbij was en alle materialen weer waren opgeborgen, ging het weer vriezen en kon alles weer worden uitgepakt. In totaal reden er 15.000 toerliefhebbers mee in allerlei tochten. Op 4 februari waren er ook weer priksleewedstrijden, maar de annalen vermelden niet wie er gewonnen heeft.

Er volgen weer vier ijsloze winters maar er werd veel georganiseerd

Na twee superwinters moest de ommekeer wel weer komen. Het seizoen 1987-1988 was een zachte winter met een gemiddelde van 5 graden Celsius. Nauwelijks het ideale weer voor de 200 km-tocht die men graag eens zou willen verrijden en waarvoor in Vinkeveen een 40 meter lange 'hang-kluunbrug' gemaakt werd. Naast het Jeugdschaatsen en de Trainingsgroep was er nu ook een skeelergroep en werden de eerste contacten gelegd met de sponsor. Dit was Sport- en Fietshuis Albers in Abcoude en Breukelen, die in het seizoen 1988-1989 fraaie trainingspakken

Sponsoring door Fiets en Sporthuis Albers

ter beschikking stelde. Dat was dan ook het enige echte wapenfeit voor dat seizoen, dat helaas geen natuurijis opleverde.

Het seizoen 1989-1990 was ook al ijsloos, maar er gebeurden wel een aantal belangrijke zaken. Zo draagt de Dienst Domeinen het Fort over aan de Gemeente Abcoude dat voor 450.000 gulden eigenaar wordt en alle rechten en plichten tevens overnam. De Abcouder IJclub mocht er dus blijven schaatsen, de Stichting Viscentra Gehandicapten kon er blijven hengelen. Er worden rondleidingen over het Fort georganiseerd door de Abcouder IJclub in samenwerking met de Vrienden van het Dorp. Er komen totaal zo'n 1500 bezoekers op af. In dit seizoen vond de Eerste Abcouder Triolon plaats in samenwerking met de Toerclub, de Voetbalclub en de Meerkoeten. Het zijn allemaal pleisters op de wonden van het niet kunnen schaatsen op natuurijis of op de Jaap Edenbaan, die langere tijd dicht is vanwege renovatie. De trainingsgroep viel daardoor uiteen, omdat men op verschillende uren in Utrecht zijn heil ging zoeken. Maar een Fietsweekend in Limburg en een bezoek aan Heerenveen, maken het seizoen een beetje goed. Op 29 januari trad na een bestuursperiode van 29 jaar Dr. Wiersma af als voorzitter. Namens de KNSB spelde de heer Portengen hem een onderscheiding op. De AIJC benoemde hem tot erelid en benoemde Marijke Bakker als zijn opvolger. Op 27 januari werd het 95-jarig jubileum gevierd in Koekenbier met een feestavond

Voorzitter Dr. C. Wiersma neemt afscheid als voorzitter van de Abcouder IJclub

Groepsfoto van het jeugdschaatsen op de Jaap Edenbaan

voor de senioren en een feestmiddag voor de junioren. In juni werd er een fietstocht van 200 km georganiseerd, langs de Stelling van Amsterdam. In Abcoude gingen er 17 personen van start. Meer deelnemers trok de kleinere tocht die door nog al wat gezinnen werd meegereden, ook al omdat de Forten konden worden bezocht.

In het seizoen 1990-1991 laat de winter zich weer zien

Dit seizoen leverde natuurijs op van matige kwaliteit. Omdat men ook weer eens te snel het ijs op ging, waren er vele afzettingen en scheuren. Op 9 en 10 februari werd overal geschaatst en namen 6000 schaatsliefhebbers deel aan een toertocht. Doordat er veel sneeuw viel werd er veel geëist van het materiaal. Voor het eerst was de Fortgracht rondom verlicht. De trainingsgroep was weer bijeen, er werd geskeelerd en er was weer een fietsweekend. De Triolon sneuvelde om financiële redenen, maar de tocht langs de Stelling van Amsterdam ging door. Ook de Priksleewedstrijd vond weer plaats met wederom winst voor Baambrugge.

In het Seizoen 1991-1992 waren er maar twee dagen natuurijs. Het jeugdschaatsen telt 92 kinderen en er kwam een speciaal jeugdtrainingsuur op de vrijdag voor de jeugd onder leiding van Elly van Leeuwen. De AIJC werd blij verrast met een cheque van 500 gulden namens de Stichting Autocross Abcoude.

Het seizoen 1992-1993 bracht ook maar een korte periode natuurijs. Er kon geschaatst worden op het Abcoudermeer en de Fortgracht. Op het moment dat men de draaiboeken voor het schoolschaatsen weer uit de kast wilde pakken, viel de dooi in. Nog

een avond pret en het was over. De optimisten hielden vol dat er nog een vorstperiode zou komen. De lampen bleven staan, maar konden aan het eind van het seizoen ingepakt worden zonder dat ze nog hadden gebrand. In deze winter werd de vereniging opgeschrikt door het overlijden van onze leden Willem van de Wijngaard en zijn zoon Mark. Tijdens een stormachtige wandeling op de Pier van IJmuiden sloegen zij door een onverwachte golf van de Pier af en verdronken. Nieuw in dit seizoen waren de zomertraining voor de jeugd, het instellen van een recreatie-uur door Abcoude/Baambrugge en het verschijnen van de nieuwsbrief, die heet van de naald verslag doet van diverse wedstrijden.

Het seizoen 1993-1994 kende twee periodes van natuurijs. Een zeer vroege in november en een in februari. In november moesten er eerst palen met stalen betonmatten uit de gracht worden gehaald voordat er daadwerkelijk geschaatst kon worden. Door warmte geleiding vroom het water hier boven niet dicht. Er werd door de gemeente snel ingegrepen en de volgende dag kon er geschaatst worden. Voor de schooljeugd werden er kortebaanwedstrijden gehouden die zeer succesvol verliepen. De stemming zat er op de Fortgracht 's avonds goed in, dankzij een perfecte koek- en zopie, muziek en enthousiaste ijsmeesters.

In het seizoen 1994-1995 bestaat de Abcouder IJscub 100 jaar

Het seizoen begon goed met de verwelcoming van onze nieuwe sponsor: Heineken's Schoonmaakbedrijf uit Amsterdam. De diverse trainingsgroepen waren inmiddels gewend aan de zwart-witte jacks. De trainingsgroep bestond

1994-1995 wordt Heineken's Schoonmaakbedrijf Amsterdam de nieuwe sponsor. Foto Fem van Duuren

inmiddels uit leden van Abcoude en Diemen. De samenwerking met Baambrugge, die een aantal moeilijke momenten doormaakte, werd in 1993 definitief gestopt. Op 14 januari 1995 was er een groot jubileumfeest wegens het 100 jarig bestaan van de Abcouder IJclub in Restaurant Koekenbier, waar onder meer een receptie en de huldiging van ondergetekende plaatsvond omdat ik al 25 jaar deel heb uitgemaakt van het bestuur van de Abcouder IJclub. In de middag was er een prachtig programma voor de jeugd en in de avond voor de ouderen en in de bovenzaal voor de jeugd. Ieder lid had een lot gekregen en de hoofdprijs was een wintersportvakantie. Er waren ruim 600 personen aanwezig en het dorpsfeest duurde tot in de kleine uurtjes. De winter liet zich helaas niet zien, wel hadden veel ondernemers hun etalages met winterse tafereel versierd. Het jeugdschaatsen was een groot succes. De zomertrainingen werden georganiseerd in het park rondom de Gaasperplas, maar ook in het recreatiegebied 'De Hoge Dijk' onder leiding van Elly van Leeuwen.

Voor de Abcouder IJclub begon het seizoen 1995-1996 al vroeg met veel ijspret

Het seizoen 1995-1996 werd een seizoen met veel natuurijs dat al voor de kerst begon met een eerste ijsperiode die tot ver in februari stand hield. Desondanks vielen de Elfstedentocht en de

georganiseerde afvalrace op het Abcoudermeer in het water. Op 2 januari en 9 februari waren er zeer geslaagde kortebaantwedstrijden en zowel op de ijsbaan van Abcoude en Diemen werden vele wedstrijden afgewerkt. Abcoude won dit seizoen de priksleewedstrijden van Baambrugge. Op 11 maart vonden in Thialf wederom recordwedstrijden plaats. Er werden onder toezicht van de sponsor vele persoonlijke records naar de geschiedenisboeken verwezen. Er waren dan ook enorme prestaties van Jos Eveleens, Erwin Ostendorf, Gerbrand Schuurman en Tom Hoekstra. Maar ook bij de senioren waren er sterke prestaties van Alex Gijsen en Jan Uyttewaal. Ook bij de dames waren prima resultaten van Birgit Witte, Melissa Sloot, Petra Albers en Jozien Vedder. Het seizoen werd op 16 maart met een gezamenlijke bijeenkomst van de Abcouder- en Diemer IJclub afgesloten. De Simon Albers wisselbeker werd (wederom) gewonnen door Birgit Witte. Tom Hoekstra ging er bij de jongens met een beker vandoor. Bij de veteranen werd Johan Ostendorf winnaar van de Crack Wisselbeker en pakte Alex Gijsen voor de tweede maal achter elkaar de Piet Scaeffers Wisselbeker. Ook het jeugdschaatsen genoot veel belangstelling en 92 kinderen gingen met een gelede bus naar de Jaap Edenbaan. Er was inmiddels een wachtlijst van 25 kinderen omdat er niet meer dan 92 plaatsen waren toegewezen. De zomertraining werd druk bezocht en voor het eerst werd er een nieuwsbrief na afloop van het seizoen met alle uitslagen uitgegeven.

Eindelijk weer een Elfstedentocht en een overweldigende Botsholtocht

Het seizoen 1996-1997 stond in het teken van natuurijs met een Elfstedentocht en een Botsholtocht welke door ruim 10.000 geregistreerde enthousiastelingen werd verreden. Er was een grote afvalrace op het Abcoudermeer. De natuurijsmensen hadden het erg druk met de verzorging van de ijsbanen op het Abcoudermeer en de Fortgracht. Op de natuurijsbanen van Abcoude en Diemen werden vele wedstrijden afgewerkt. Op 8 maart

Kortebaantwedstrijden voor de jeugd op de Fortgracht 1996. Foto, Henk de Graaf

Kortebaantwedstrijden schaatstrainingsgroep Abcoude-Diemen op de Angstel 1996

Werkmateriaal Abcouder IJclub staat klaar op de Angstel

mochten alle clubkampioenen meedoen aan het Kampioenschap van Amsterdam. Er sneuvelde vele persoonlijke records. Op 10 maart vonden er weer wedstrijden in Thialf plaats onder toezien oog van meegereisde ouders en bekende. Er was er veel hulde voor de starter Roel Poster en de juryleden Nel Ostendorf, Lia Pepping en Monique Poster. Maar ook voor Elly van Leeuwen die verantwoordelijk was voor de algehele organisatie. Op 15 maart werd het seizoen in Abcoude afgesloten. Het jeugdschaatsen zit nog steeds in de lift en de ijsclub hoopt dat er meer plaatsen vrijkomen voor de Abcouder IJclub op de Jaap Edenbaan. Ook was er de traditionele filmmiddag met diploma-uitreiking.

Het seizoen 1997-1998 was een seizoen met matig winterweer en zonder een periode met natuurijs en men moest zijn toevlucht zoeken op de kunstijsbaan. Het sportieve hoogtepunt was het clubkampioenschap op 25 januari. Het was die dag extreem koud met een extreme wind. Er werden dan ook amper persoonlijke records gereden. Op 9 maart werd dit ruimschoots goed gemaakt in Thialf. Erwin Ostendorf en Birgit Witte presenteerde zich op diverse Nederlandse Kampioenschappen en plaatsten zich voor de baanselectie. Het seizoen werd weer gezamenlijk met de Diemer IJclub afgesloten. Rianne de Groot won dit keer de Simon Albers Wisselbeker en bij de jongens won Vincent Borgdorff de A.IJ. C Wisselbeker. Bij de veteranen won Jan Strubbe en de Piet Schaeffer Wisselbeker ging naar Pim Bonstra. Er mochten dit seizoen 96 deelnemers meedoen aan het jeugdschaatsen. Ook de zomertrainingen werden druk bezocht.

De winters worden minder streng, maar gelukkig heeft de ijsclub een prima reserve opgebouwd

Het seizoen 1998-1999 begon vroeg en men kon even genieten van het natuurijs op ondergelopen landerijen en sloten. Het ijs werd niet dikker dan

Marcel van Schaick, Ton Pepping en Jan Rietveld

5 cm. De rest van het seizoen was het erg mager winterweer. Alles vond plaats op de Jaap Edenbaan en op 8 maart in Thialf. De zomertraining in het Amsterdamse bos werd druk bezocht. De sponsor had zich terug getrokken en de ijsclub heeft zelf sweatshirts aangeschaft voor de herkenbaarheid. Volgens de penningmeester Ton Pepping was dit geen probleem omdat de ijsclub goed bij kas zat en er een prima rente opbrengst was. Ook de vele toertochten hebben er de afgelopen jaren voor gezorgd dat het vermogen was opgelopen tot fl. 45.526,11 Maar ook bleven de gezinnen de vereniging goed ondersteunen. Er zijn tijden geweest dat dit anders was. Er werd een stempelautomaat aangeschaft zodat de medailles gelijk voorzien van datum en afstand meegegeven konden worden. Maar deze is tot op heden nog niet ingezet. De winters worden steeds minder streng en zijn van korte duur. Op 17 juli 1999 overleed, vriend van de ijsclub, op 71 jarige leeftijd, Jan Rietveld. Ome Jan zoals hij altijd genoemd werd was altijd aanwezig als trouwe stempelaar in de caravan op het Abcoudermeer. Ook heeft hij jarenlang met zijn vrouw Nel de kantine van de Stichting Viscentrum Gehandicapten gerund als de ijsbaan open was.

Het seizoen 1999-2000 gaat de boeken in als een zeer slechte winter voor de natuurijsliefhebbers. Alles vond plaats op de kunstijsbaan. Het jeugdschaatsen krijgt nog steeds veel animo en wie weet komt er uit deze groep nieuw toptalent zoals Sicco Janmaat die het afgelopen seizoen sterk naar voren is gekomen binnen de nationale en internationale schaatswedstrijden. Er dreigt een tekort te ontstaan aan vrijwilligers bij de natuurijsclubs bij het organiseren van schaatstoertochten. De vereniging had dit seizoen 650 gezinnen die de vereniging ondersteunden. Het bestuur bestond uit Voorzitter: Marijke Bakker-Dijkstra, Secretaris: Ben Wassink, Penningmeester: Ton Pepping, Bestuursleden: Arie Fokker, Wilm Smink, Hans Berkhout en Evert Schuurman.

Onze voorzitter Marijke Bakker-Dijkstra op inspectie Botsholtocht

Marijke Bakker-Dijkstra neemt afscheid als voorzitter van de Abcouder IJssclub

Marijke was al vanaf 1980 actief bezig met de ijsclub, is in 1984 in het bestuur gekomen en werd in 1989 gekozen als voorzitter. In deze 20 jaar heeft ze heel wat meegemaakt, vele strenge winters met veel toertochten. Het stokje werd overgegeven aan Hans van Goolen. In 2005 moest Hans er echter om gezondheidsredenen mee stoppen en nam Arie Fokker het voorzittersstokje over. De winters lieten het steeds meer afweten, maar als er ijs was stond de ijsclub paraat en was de ijsbaan open. Ook het materiaal werd goed in conditie gehouden. In 2011 kon er onverwacht toch nog een kleine dorpentocht georganiseerd worden tussen Abcoude en Baambrugge en was het een gezellige drukte op de Fortgracht met muziek van Radio Rosa en verschillende diskjockeys. In 2006 stopte Ton Pepping als bestuurslid en nam Jan de graaf het penningmeesterschap over. Achter de schermen was hij samen met Harm Verhoef nog altijd actief betreffende het onderhoud van het materiaal, maar kan hij het ook niet laten om als oud ijsmeester het ijs te keuren. Ook de schaatstraininggroep ging in 2011 op in een nieuwe vorm genaamd Gobad en houdt tot 2018 stand.

De landijsbaan van Boer Bart aan de Burg. Dedelstraat achter de Paulusschool

Het landje van Boer Bart

Achter de Paulusschool aan de Burg. Dedelstraat ligt het landje van Boer Bart en Bart de Vries kwam in 2007 op het idee gezien de kwakkelende winters om daar een landijsbaan te creëren. Hij liet er een dijkje om leggen en als er vorst in de lucht zat kwam Ton Zeldenrijk met de pomp om het onder water te zetten. Het was een mooie grote landijsbaan. Helaas kwam er op een groot gedeelte van dit landje een kinderopvang met parkeerplaatsen. De landijsbaan werd hierdoor een stuk kleiner, maar vooral de jongere jeugd vermaakt zich prima op dit leuke kleine landijsbaantje. De Abcoude IJssclub zorgde er voor dat het baantje sneeuwvrij werd gemaakt.

Vier IJssverenigingen steken de koppen bij elkaar

Op 24 maart 2016 is er met vier ijsclubs in het Dorpshuis De Vijf Bogen in Baambrugge een grote vergadering geweest om nauwer met elkaar te gaan samenwerken betreffende de schaatstrainingen. Helaas is dit mislukt. Ook de winter liet het óf steeds meer afweten óf was van zeer korte duur en er zijn dan ook geen toertochten meer onder de vlag van de SWIJ georganiseerd. In de ledenvergadering van november 2017 gaf de Abcouder IJssclub aan dat zij met de jeugd en het licentieschaatsen stoppen door de dalende belangstelling en gebrek aan opvolging is er voor deze optie gekozen. In 2018 was er toch weer een groepje ouders onder leiding van Willem van de Burk die aangaven het jeugdschaatsen nieuw leven in te willen blazen. Zij kwamen met een goed plan en het jeugdschaatsen op de Jaap Edenbaan viel weer onder de vlag van de Abcouder IJssclub die zich opmaakte voor het 125 jarig bestaan in 2020. Toch nog heel onverwacht begon het in 2018 te vriezen en binnen een paar dagen schaatste men op het Abcoudermeer en door het hele dorp heen. Er waren twee dagen vol ijsplezier. Helaas was de winter net te kort om de Fortgracht te openen.

Jubileum 125 jaar Abcouder IJscclub op het Fort Abcoude. Foto: Marco Bakker

Abcouder IJscclub bestaat 125 jaar en krijgt bij Koninklijk Besluit de Koninklijke Erepenning uitgereikt.

Het jubileum werd gevierd op het Fort Abcoude met op 25 januari 2020 een receptie voor genodigden, een prachtige tentoonstelling en een filmvoorstelling betreffende 125 jaar Abcouder IJscclub. Harm Verhoef en Ton Pepping hadden er veel werk van gemaakt om terug te blikken op deze periode. Het was een grote verrassing dat burgemeester Divendal in zijn toespraak met de mededeling kwam dat hij bij Koninklijk Besluit de Koninklijke Erepenning uit mocht reiken aan de Abcouder IJscclub. Vol trots nam het bestuur dat bestaat uit de voorzitter: Arie Fokker, penningmeester: Jan de Graaf, secretaris: Henk Hagen en de bestuursleden: Hans Berkhout en Marco Bakker, deze erepenning met bijbehorend oorkonde in ontvangst. Op zondag 26 januari was de tentoonstelling voor het publiek geopend en waren er zelfs drie Harley Davidsons ijsveegmachines te bewonderen. Er waren veel belangstellende op het jubileum afgekomen en er was koek en zopie tent waar een ieder getraakteerd werd op een hapje en een drankje. Ook het filmzaaltje trok weer veel belangstelling en maakte veel winterse verhalen uit het verleden los. Op 1 februari was er voor de jeugd door het dorp een speciale uitgezette 11 stedenpuzzeltocht. Ook hier was veel belangstelling voor en ook de tentoonstelling en het filmzaaltje was geopend. De Abcouder IJscclub kan dan ook terugkijken op een mooi jubileumjaar.

Opgemaakt uit de notulen van de Abcouder IJscclub, door Ton Pepping.

Fotomateriaal:

Archief Abcouder IJscclub en de familie Trouw.

Tentoonstelling 125 jaar Abcouder IJscclub in de kazerne Fort Abcoude. Foto: Marco Bakker

Luchtfoto gemaakt in 1945. Hier is linksboven het tracé van de aanleg rijksweg Utrecht-Amsterdam (nu de A2) te zien. Het tracé staat vol water en ter hoogte van de Holendrecht is het zandstrand goed te zien.

Abcouder Herinneringen

In de Var van 2 augustus 1984 publiceerde Wim Trouw dit artikel met fragmenten over de oorlogsjaren die eerder in "Het Nieuws" hadden gestaan in 1944 (geschreven door zijn vader Jan). In het kader van 75 jaar bevrijding wordt dit artikel opnieuw gepubliceerd. Het geeft een goed inzicht in hoe de laatste oorlogsjaren werden beleefd in Abcoude en Baambrugge.

Volgend jaar mei is het 40 jaar geleden dat het westen van Nederland werd bevrijd. Onze „Abcouder Herinneringen“ gaan daarom terug naar de maanden die aan die bevrijding voorafgingen en ook voor de bevolking van Abcoude en Baambrugge veel moeite en zorg opleverden. Veertig jaar geleden, augustus 1944: Geen Abcouder Feestweek maar wel een groeiende hoop op een spoedige bevrijding. De invasie was een feit, de Russen rukten op en op alle fronten moest het Duitse leger wijken. In die zomerse augustusmaand zag het er naar uit dat er nu spoedig een eind zou komen aan oorlog en bezetting en slechts weinigen vermoedden dat het ergste nog moest komen: „de hongerwinter 1944-1945“. Ook in de dorpen Abcoude en Baambrugge was er enig optimisme. De dorpelingen pasten zich aan de steeds moeilijker wordende omstandigheden en probeerden er het beste van te maken. Zo ook onze

Zwem- en Poloclub „De Meerkoeten“, die volgens de plaatselijke krant van 8 augustus 1944 een grote zwemwedstrijd organiseerde. Ongeveer 300 zwemmers doken op die bewuste zaterdagavond in het Abcouder Meer voor een krachtproef op de duizend meter. Burgemeester en mevrouw Bentinck verhoogden, aldus het verslag, door hun aanwezigheid, de feestelijke stemming.

Abcouder strand

De krant van 8 augustus 1944 verhaalt voorts hoe het Amsterdamse publiek, verstoken van een dagje Zandvoort“, in Abcoude naar compensatie zocht. Plaatselijk verslaggever Jan Trouw schreef hierover: ‘ „De mensen zijn in dezen tijd spitsvondiger dan ooit. Elke beperking tracht men te compenseeren door iets nieuws. Zoo ook met het strand. De drang naar de zee is ons Hollanders eigen. In normale tijden liep Amsterdam 's zomers leeg en dromde naar de zee, naar het verkwikkende strand. De Amsterdammer werd door den oorlog niet ontmoedigd. Hij ging overal rondneuzen, natuurlijk ook in Abcoude, en zie, daar lag de oase... het Abcouder strand. Vlakbij de afdamming van de Holendrecht is het geschapen. Een breede zanddam, die eens dienst deed om het materieel te schutten, dat noodig was voor den onvoltooiden weg Amsterdam—Utrecht, wordt gebruikt als

De Kerkput op het Kerkplein wordt in de oorlogsjaren wederom voorzien van een pomp om de bevolking te voorzien van water indien de waterleiding wordt stopgezet

strand. Men waant zich in Zandvoort. Wij zagen kleine, witte tenten, die dienst deden als verkleed- en dutgelegenheid. Je kunt er pittige conversaties hooren in onvervalscht Amsterdamsch. De jeugd dartelt rond in het water, terwijl de waakzame moeders liggen te zonnen en af en toe goedkeurend knikkend naar pa, die het wilde kroost de zwemkunst bijbrengt. Amsterdam baadt in Abcoude. En dat nog wel zonder de — overigens prachtige — stimulering van onze V.V.V. Deze tijd kenmerkt zich door surrogaten. En Abcoude heeft de eer, een surrogaat-strand te bezitten.

Somberder

Enige weken later zijn de berichten al veel somberder. Bij de Hulksbrug is een bom gevallen. Gelukkig werkte de helse machine niet, maar het opruimen van de blindganger kostte tijd. De brug was geblokkeerd en de krant van 13 oktober 1944 dat een noodbrug is opengesteld voor voetgangers zolang de „brug bij het Postkantoor“ niet gebruikt kan worden. In dezelfde aflevering van „Het Nieuws“ kondigt de burgemeester van Abcoude aan dat de kans bestaat dat de drinkwaterleiding in het geheel niet of slechts enkele dagen per week zal gaan functioneren. Nu de waterleiding wordt stopgezet heeft de burgemeester, aldus het krantenbericht, aan J. van Teeseling opdracht gegeven in de Stationsstraat een nortonbuis te slaan zodat „welwater“ kan worden geleverd. Ook zal de „Kerkput“ op het Kerkplein wederom worden voorzien van een pomp. Om een beeld te geven van die dagen volgen hier nog wat losse berichten uit het toen verschijnende weekblad „Het Nieuws“.

Abcoude, 6 oktober 1944:

GESTOLEN. — Uit een weiland tusschen Abcoude en Baambrugge zijn twee beste koeien gestolen. Een schadepost voor den veehouder J.v.d.B. Op klaarlichten dag werden ten nadeele van den veehouder T.v.O. twee konijnen gestolen.

NOODEVACUATIE. — Op initiatief van een wnd. Burgemeester is een comité beroemd, teneinde een noodevacuatie voor te bereiden voor ontvangst van vluchtelingen wanneer dit noodzakelijk mocht zijn. Reeds is het comité met de werkzaamheden begonnen en wordt de beschikbare ruimte vastgesteld.

Abcoude, 20 oktober 1944:

VITAMINE. — Voor de kinderen van 12 maanden tot 3 jaar worden wederom Vitamine D. 2 tabletten beschikbaar gesteld, en wel één tablet per kind per week. De tabletten zijn verkrijgbaar aan de Consultatiebureaux alsmede bij de Wijkzuster, uitsluitend op haar spreekuur van 12.30—13.30 uur.

CENTRALE KEUKEN. — Ook voor de dorpen Abcoude en Baambrugge zal een centrale keuken worden ingericht. Naar wij vernemen zal deze op Lindenhoff gevestigd worden.

HET NOODZIEKENHUIS. — In het atelier behorende bij het Huis van het Hugo de Vriesfonds wordt een noodziekenhuis ingericht, dat onder leiding zal staan van de geneesheeren

FOEDINGSMIDDELEN VOOR RONDERS VAN BREVETLEN CC 811							
1 ^{ste} EN 12 ^{de} PERIODE 1944 (1 OCTOBER-30 NOVEMBER)							
KORREL KC411-412 LAND							
RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE
C95	C95	C91	C89	C87	C85	C83	C81
RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE	RESERVE
C96	C94	C92	C90	C88	C86	C84	C82
Verzorgings	Verzorgings	Verzorgings	Verzorgings	Verzorgings	Verzorgings	Verzorgings	Verzorgings
48	47	46	45	44	43	42	41
BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD
18 A (1)	47 A (1)	46 A (1)	45 A (1)	44 A (1)	43 A (1)	42 A (1)	41 A (1)
BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD
18 A (2)	47 A (2)	46 A (2)	45 A (2)	44 A (2)	43 A (2)	42 A (2)	41 A (2)
BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD
18 A (3)	47 A (3)	46 A (3)	45 A (3)	44 A (3)	43 A (3)	42 A (3)	41 A (3)
BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD	BROOD
18 A (4)	47 A (4)	46 A (4)	45 A (4)	44 A (4)	43 A (4)	42 A (4)	41 A (4)

Er werden aan de inwoners voedselbonnen verstrekt

uit deze gemeente. Welwillende medewerking is verkregen van verschillende dames en heeren, om tot schoon-

maken en inrichten te geraken. Naar wij vernemen kunnen daar ook bevallingen verricht worden.

Abcoude, 10 november 1944:

CENTRALE KEUKEN. — Men ziet nu dagelijks om half een vele Abcouders naar het gemeentehuis hollen, gewapend met een pan, die de grootte van het gezin doet vermoeden. Het eten wordt bereid in de centrale keuken te Loenen en vandaar in een tilbury naar Abcoude vervoerd. We moeten eerlijk bekennen, dat het smakelijk verzorgd is en de kok in Loenen verstaat de kunst om uit het weinige, dat voorhanden is, iets te brouwen, dat er zijn mag. Voor belangstellenden deelen wij het volgende mede: De portie is 3/4 L. en de prijs is 25 cent. Men moet inleveren: aardappelenbon, eens in de veertien dagen een peulvruchtenbon en verder

taptemelkbonnen.

Donker

Al deze berichten wijzen op een steeds slechter wordende situatie en zij vormden de voorboden van een lange, koude winter die velen nooit meer vergeten. Dat het ook een donkere winter zou worden, bewijst het hier volgend bericht uit de Abcouder krant van 10 oktober 1944:

Stroomloze uren

In verband met de steeds ernstiger wordende kolenpositie is het noodzakelijk dat de electriciteitsafgifte nog verder wordt beperkt. Hiertoe zullen de stroomloze uren worden

ingevoerd voor alle verbruikers. Als eerste stap zal zoo spoedig mogelijk de algemeene stroomvoorziening worden onderbroken van zonsopgang tot zonsondergang. Naarmate de omstandigheden zulks eischen zullen deze stroomloze uren worden uitgebreid.

In de oorlogsjaren was dit statige woonhuis met de naam Lang Gewenscht aan de Hoogstraat 15 een noodziekenhuis

GENOOTSCHAP VOOR LANDBOUW en KRUIDKUNDE
in de PROVINCIE UTRECHT.
AFDEELING BREUKELEN.

KEURING VAN STIEREN

op **VRIJDAG** den **7^{den} JUNIJ 1889**
te ABCOUDE.

De navolgende Prijzen worden uitgelooft:

Voor Stieren geboren in 1887:

EERSTE PRIJS f 25.— | **TWEEDE PRIJS** f 15.—

Voor Stieren geboren in 1888:

EERSTE PRIJS f 40.— | **TWEEDE PRIJS** f 15.—

De Eigenaren der bekroonde Stieren zullen aanspraak hebben op uitbetaling van den toegekenden prijs, den 1sten September 1889, wanneer aan het Bestuur zal zijn gebleken, dat deze Stieren in de Afdeling Breukelen tot dien tijd ter dekking beschikbaar zijn gebleven, tegen een dekgeld van niet hooger dan f 2.00.

De inzenders van Stieren die het meest aan de bekroonden komen ontvangen een getuigschrift.

VOORWAARDEN:

Alleen Stieren van inlandsch ras komen in aanmerking. Zij moeten het eigendom der inzenders zijn. Eigenaren van Stieren in de provincie Utrecht die leden van het Genootschap zijn, kunnen tot deze keuring inzenden. Stieren in andere afdelingen bekroond mogen niet mededingen. De ter keuring aangeboden Stieren moeten des morgens *ten tien ure* te *Abcoude* aanwezig zijn.

De Stieren moeten geleiders hebben en van een ring of van een capuchon voorzien zijn. Zieke of verdachte Stieren worden niet toegelaten. De beoordeeling heeft plaats door eene commissie door het Bestuur te benoemen. Bij gelijkheid van goede eigenschappen zal op de afkomst worden gelet en zoo noodig zal het lot beslissen. Het Bestuur behoudt zich voor geene prijzen *toekennen*, wanneer de ter keuring aangeboden Stieren de bekrooning niet waardig worden geoordeeld.

Tijdens de keuring onthouden zich de inzenders en geleiders van elke inmenging bij de beoordeeling der keuringscommissie. Hare uitspraak is in het hoogste ressort.

De Stieren moeten tot *een uur* op het terrein verblijven en binnen een half uur daarna verwijderd zijn.

Het terrein zal van *11* tot *een uur* geopend zijn.

Aangiften tot deelneming aan deze keuring te doen aan den Secretaris dezer Afdeling, op den dag der keuring op het terrein des morgens *ten negen ure*.

Vrijen toegang hebben de Leden van het Genootschap met eene vrouw op vertoon van hun diploma, alsmede de inzenders van Stieren.

Toegangskaarten verkrijgbaar voor 25 Cents.

Het Bestuur der Afdeling Breukelen voornoemd.

DOUDE VAN TROOSTWIJK, Voorzitter.

E. VAN BEUSEKOM, Secretaris.

Druk van KEMINK & ZOON, over de Domkerk, te Utrecht.

Een aankondiging in 1889

Hoe maak je iets bekend aan het einde van de negentiende eeuw? In ons digitale tijdperk met zijn haast onbegrensde communicatiemiddelen kunnen we de geringe mogelijkheden van deze periode ons haast niet voorstellen. De dorpsomroeper, een advertentie in een (regionale) krant of een aanplakbiljet. Dat waren zo ongeveer de keuzes die er toen waren.

Op 07 juni 1889 vond er een stierenkeuring plaats in Abcoude. Georganiseerd door de afdeling Breukelen van het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde in de Provincie Utrecht.

Het Genootschap was opgericht op 17 september 1841 in het 'Hotel des Pays Bas' te Utrecht. Initiatiefnemer was prof. dr. Cornelis Adrianus Bergsma (1798-1859). Hij was van 1835 tot aan zijn overlijden hoogleraar Wis- en Natuurkunde aan de Universiteit van Utrecht. Bij Koninklijk Besluit van 9 dec. 1841 nr. 89 kreeg het Genootschap officiële erkenning.

Het was niet bedoeld als een standsorganisatie met als leden praktiserende landbouwers en veehouders, maar meer een vereniging van geschoolden uit de stedelijke burgerij en grootgrondbezitters van het platteland. Kortom een vereniging van heren voor boeren.

Artikel 1 van de statuten luidde:

Het eenig oogmerk van dit genootschap is: om den land- en tuinbouw te bevorderen, en de lust voor de kruidkunde aan te wakkeren.

In 1851 werden de bestuursleden die in andere kantons binnen de provincie woonachtig waren, door de voorzitter opgeroepen om aldaar de oprichting van onderafdelingen te bevorderen. Dat leverde al snel resultaat op, want in november 1856 werd aan het hoofdbestuur mededeling gedaan van de oprichting van een onderafdeling Breukelen. Niet zonder trots werd gemeld, dat deze toen al 'het aanzienlijk getal van 150 Leden' had bereikt. Het bestuur bestond uit G.D. Duuring, burgemeester van Breukelen, president, Joan Vlug te Breukelen, secretaris, Dirk Jut te Breukelen, vicepresident en de leden E. van Beusekom, notaris te Loenen aan de Vecht, W. Koomans, huisarts te Abcoude en Jonkheer J.P.C. van Reede tot Ter Aa te Loenen aan de Vecht.

Halverwege de negentiende eeuw kwam men meer en meer tot het inzicht dat verbetering van de rundveestapel noodzakelijk was. Eén van de mogelijkheden daartoe was, de koeien alleen nog te laten bevruchten door gekwalificeerde stieren.

De onderafdeling Breukelen leverde aan die veeverbetering ook een bijdrage door regionale stierenkeuringen te organiseren. Bijgaande aankondiging geeft daar blijk van. Hoe geef je daar bekendheid aan? Door die op te hangen bij openbare gelegenheden of gewoon ergens op een goed zichtbare plek aan te plakken.

Op de achterkant staat aangegeven waar het plakkaat werd opgehangen:

te Abcoude in 'De Eendracht' (hoek Molenweg/Hoogstraat), in 'De Wakende Haan' (Kerkplein), bij 'De Vink' aan het Gein (t.o. de huidige Velterslaan) en bij H.D. Möllenkrämer. Hij was in 1864 eigenaar geworden van het pand dat bekend stond onder het Amsterdams Koffiehuis, later Hotel-café restaurant Koekenbier aan de Amsterdamsestraatweg 26;

te Baambrugge bij Gijs van Wees, (nu 'De Punt');

te Breukelen bij Baas (het huidige 'Regthuis' op de hoek Herenstraat/Kerkbrink) en bij Guth, (Het State Wapen);

te Loenen aan de Vecht bij Arie Leeuwenhoek die het 'Raadhuis van Kroonenburgh' beheerde (nu is Tupperware daarin gevestigd) en bij J. van Nes (de huidige eterij 'De Drie Laarsjes'). Van Nes had in die tijd ook een paard-en-wagen-omnibus tussen Loenen en het station Nieuwersluis.

Voorts werd het biljet langs toegangswegen aangeplakt in Nieuwersluis, (Nieuwer) ter Aa, Nigtevecht, Oud-Over en Vreeland.

Harmen Hoogenhout

Vorbereidende werkzaamheden demontage vliegtuigbom bij de Hulksbrug

Abcoude bomvrij

Abcoude haalde in 1986 het landelijke nieuws met de vondst van een grote vliegtuigbom. Een logistieke operatie zonder weerga vond vervolgens plaats om deze erfenis uit het verleden te ontmantelen. Het dorp was ca. 3 maanden in rep en roer door deze gebeurtenis.

In december 1985 bleek bij geplande herstelwerkzaamheden aan de walbeschoeiing langs de Angstel dat er mogelijkwijze in de Tweede Wereldoorlog sprake was geweest van een niet-ontploffte bom nabij de Hulksbrug. In verband met de mogelijke risico's van deze 'blindganger' bij de eveneens noodzakelijke heiwerkzaamheden werd door het gemeentebestuur besloten tot een politieonderzoek. De politie verhoorde diverse oudere inwoners en al snel bleek dat velen zich konden herinneren dat in 1944 een Brits vliegtuig zijn bommen liet vallen nabij de Hulksbrug. Hiervan kwam er één tot ontploffing en de tweede kwam als blindganger nabij de brug neer. Buurtbewoner Maarten Hoogenhout vertelde aan verslaggever Hugo van Rijn van het *Nos-journaal* "...het was een krater van 4 meter!. De stenen en het gras vielen bij mij op het dak bij nr 6 waar ik lag te slapen". Andere bewoners spraken over een 'grote knal' die de nachtelijke rust in het dorp verstoorde.

De autoriteiten van Abcoude, in die tijd bestaande uit de blinde burgemeester Bestman en de wethouders Harmen Hoogenhout en Tike de Haas, zagen voldoende reden tot het instellen van een nader onderzoek. De Explosieven Opruimingsdienst (E.O.D.) van het ministerie van Defensie werd benaderd en die stelde een 'opsporingsonderzoek' in. Dit zou plaatsvinden op 6 januari 1986, eerst zou begonnen worden door de genie met het aanleggen van een noodbrug over de Angstel ter hoogte en in het verlengde van de straat Holendrecht. Hierna zou worden overgegaan tot het graven van een vierkant gat van 8x8 meter en 75 cm. diepte. Dit gebied zou met detectors worden afgezocht. Indien de bom niet te diep zou zitten zou die vervolgens verder kunnen worden uitgegraven. In dit optimistische scenario zouden de werkzaamheden in ca. 5 weken kunnen worden afgerond.

Het minder positieve scenario was dat de bom wel diep zou zitten en er overgegaan moest worden tot een geheel afgesloten bouwput waar het water uit zou weggepompt moeten worden. Dit zou betekenen dat de hele operatie aanzienlijk langer zou gaan duren en nog langer overlast voor winkeliers en bewoners zou veroorzaken. Al tijdens de onderzoeksfase zou een veiligheidszone van 50 meter om de werkput gelden waar tijdens

Plaatsen noodbrug door de genie over de Angstel

werkzaamheden niemand zich zou mogen ophouden. Het verkeer zou worden omgeleid via de tijdelijke 3e brug. De doorgang van het scheepvaartverkeer zou worden afgesloten en voor voetgangers en fietsers zou een 'schipbrugje' worden geplaatst over de Angstel ter hoogte van de Willem van Abcoudeaan. Naast het E.O.D zou aannemersbedrijf Monshouwer de werkzaamheden ter hand nemen. De kosten van het project waren voorlopig ingeschat op 1 miljoen gulden. Burgemeester Bestman zei hierover dat Abcoude hier natuurlijk niet alleen voor kon opdraaien en dat het Rijk zou moeten meebetalen.

Eind januari troffen specialisten van de E.O.D. "iets" in de grond aan wat zou kunnen wijzen op 1 en mogelijk zelfs 2 vliegtuigbommen. Metingen op 8 meter diepte brachten ook een gat aan het licht, gevuld met stenen en grond dat veroorzaakt zou kunnen zijn door een bom. Het zwarte scenario kwam hiermee helaas uit. Niet alleen moest er een afgesloten bouwkuip (waarbij heikwerkzaamheden onvermijdelijk waren), worden gemaakt op de plaats van de 2 bruggenhoofden van de Hulksbrug. Maar ook de Hulksbrug zelf zou moeten wijken en deze werd op vrijdag 31 januari inderdaad ontmanteld. Voorts ging men over tot de plaatsing van grote containers om deze bouwput om het risico op schade aan omwonenden en uitvoerend personeel te minimaliseren. Hierover bestonden onder de bevolking wel zorgen. Bestman gaf desgevraagd aan dat de schade door een eventuele ontploffing gedekt werd door de diverse verzekeringen van de betrokken partijen. Over

de schade voor ondernemers door de overlast en teruglopende omzetten gaf hij aan dat de schade helaas voor rekening zou komen van de bedrijven zelf. De gemeente verrichte namelijk met het onderzoek een 'rechtmatige overheidsdaad' en was derhalve niet aansprakelijk voor eventuele schade.

In de Var van 20 februari werd bekend gemaakt dat de werkzaamheden inmiddels dusdanig waren gevorderd dat op 11 maart de demontage zou kunnen gaan plaatsvinden. In de week voorafgaand aan 11 maart zou de bom blootgelegd worden. Uitgebreide veiligheidsmaatregelen werden aangekondigd in de vorm van verdeling van de dorpskern in 2 veiligheidszones. De scholen zouden worden gesloten en een peloton van de Mobiele eenheid, de gehele Vrijwillige Brandweer en de vrijwilligers van het Rode Kruis zouden worden ingezet. De gemeente zorgde ondertussen

Bovenbouw Hulksbrug ligt klaar voor transport

Demontage van de vliegtuigbom op 11 maart 1986

voor keurige informatievoorziening aan de direct omwonenden. Zij ontvingen vragenlijsten en een brief. Tevens werden er voorlichtingsavonden gehouden voor bedrijven en bewoners.

Op 4 maart konden de mannen van Explosieven Opruimingsdienst met gepaste trots bekend maken dat de vliegtuigbom was blootgelegd en klaar was voor demontage. Het bleek een bom te zijn van 500 pond die ca. 160 tot 170 kg. springstof bevat en waarvan op de bewonersavond het staartstuk kon worden getoond. Bij ontploffing zou deze bom grote schade kunnen aanrichten aan de dorpskern, vertelde kapitein Sprangemeijer van E.O.D. Het vermoeden bestond dat een tweede bom van hetzelfde kaliber op korte afstand in de bedding van de Angstel lag maar dat bleek later toch een compacte ijzerhoudende laag te wezen. Wel kon de definitieve datum van 11 maart worden bekend gemaakt waarop de demontage zou gaan plaatsvinden.

Afzetting bij het Kerkplein-Hoogstraat met wegversperring

Die ochtend van 11 maart was het erg mistig in Abcoude. Onder leiding van burgemeester Bestman begon de politie vanaf 8.00 uur met de ontruiming van sector A, (feitelijk de dorpskern) het dichtstbijzijnde gebied om de demontagezone. Van hieruit zouden alle bewoners (ca. 450) moeten vertrekken met medeneming van hun huisdieren en met de deuren en ramen open als voorzorgsmaatregel tegen een eventuele ontploffing. Veel mensen brachten ook nog een plastic bescherming aan voor de ramen en deuren ter voorkoming van het binnendrijven van stofwolken. Voor zone B, een ruim gebied om de dorpskern, gold een minder streng regime. Bewoners dienden hier binnen te blijven tijdens de demontage en deuren en ramen open te houden.

Vanaf 8.00 uur werd meteen sector A hermetisch afgesloten. Met een inzet van 250 politiemensen werd dit gebied uitgekamd op mogelijke

Snackbar van Schaick ingebouwd met containers

Afvoeren van de bom door de E.O.D.

achterblijvers. Een helikopter was in de lucht aanwezig. Bij de dorpsbrug en op De Tombesweg waren wegversperringen aangebracht. Een metershoge muur van rode containers schermde het demontagegebied af. 600 hekken begreunden de veiligheidszones A en B. Deze zones lagen er inmiddels verlaten bij, de dorpskern maakte een spookachtige indruk in de dikke mist. Een crisiscentrum was ingericht op de Torenlaan en in het perscentrum aan de Hollandse Kade verzamelden zich de eerste persmensen. Ook het Nos-journaal was aanwezig.

Rond half 12 werd met een geluidswagen bekend gemaakt dat de bewoners van zone B binnen moesten blijven. Om kwart over twaalf kreeg de E.O.D. het sein dat gestart kon worden met de demontage. Deze werd uitgevoerd door Sergeant-majoor Gillisen en sergeant Kuiten. Dit was een gevaarlijk karwei zo bleek later tijdens de persconferentie. Uiteengezet werd dat springstof in de loop der tijd kon gaan kristalliseren.

Daarbij kristalliseert het TNT weer tot fijne witte kristallen die gevoelig en daarom gevaarlijk kunnen zijn omdat deze bij demontage (losschroeven van de detonator van de granaat) kunnen reageren en een vlam veroorzaken, waarbij initiatie van de detonator en dus detonatie van de bom niet uitgesloten kan worden.

Door het E.O.D. werd de ontsteker van de bom met veel kruipolie losgedraaid. Hierna kwam het gevaarlijkste onderdeel van de operatie waarbij de uiterst gevoelige slagpijp met de hand uit de

bom moest worden verwijderd. Na een uur en 5 minuten was het karwei geklaard. Inderdaad werd gekristalliseerde springstof aangetroffen op de slagpijp.

Direct na de demontage werd zone B weer vrijgegeven en kon in zone A de herbewoning zijn aanvang nemen. Om half 3 kon de gedemonteerde bom met een kraan uit de bouwput worden getild en in de truck van de E.O.D. worden afgevoerd. De bom zou op zee tot ontploffing worden gebracht. In een persconferentie dankte Burgemeester Bestman de bevolking, politie en brandweer die hun medewerking hadden verleend en met name ook de mannen van de E.O.D, Gillissen en Kuiten. De bouwput trok veel belangstelling van bevolking en landelijke media. De vliegtuigbom van Abcoude haalde het Nos-journaal en de landelijke pers. Op de beelden was duidelijk te zien dat de bom vlak tegen de fundering van de brug had gelegen, wat bij de geplande heiwerkzaamheden had kunnen leiden tot een ramp voor het dorp. De gemeenteraad bood het college bij de eerstkomende raadsvergadering op 13 maart, een feestelijke taart aan als blijk van waardering voor de 'prima organisatie' van de 'demontagedag'.

Een nieuwe Hulksbrug

Omdat de gesloopte Hulksbrug vervangen moest worden, vanwege gebleken zeer slechte staat, diende er spoedig tot besluitvorming door de Raad moeten plaatsvinden over de nieuwe brug. Er was in de Raad echter geen sprake van overeenstemming over hoe deze brug er zou moeten komen uit te zien. Wethouder Hoogenhout

Taart aangeboden door de gemeenteraad aan het college

(CDA) was op dat moment de verantwoordelijk wethouder en het CDA vormde met de VVD op dat moment het College-bestuur. Vanwege de urgentie van de vervanging deed het college in eerste instantie het voorstel om een ‘panklare’ brug te plaatsen met een breedte van 8 meter, veel breder dan de oude Hulksbrug was geweest. Dit voorstel werd negatief ontvangen door de meeste partijen die vonden dat dit slecht in het dorpsbeeld zou passen. Wethouder Hoogenhout diende binnen 3 weken een nieuw voorstel in waarbij gekozen kon worden uit 5 varianten van wisselende breedte. Progressief Abcoude bij monde van de heer van Walbeek pleitte voor een variant van 11 meter breed met vrije fiets- en voetpaden naast de rijbaan die voor optimale veiligheid zouden zorgen. Hij kreeg op dit punt steun van een deel van het CDA, de heer Van Berkel. De VVD (vertegenwoordigd door de heren Veelo en Muller) was hiertegen en koos voor de smalle variant van 5 meter zonder gescheiden rijbanen conform ook het advies van de Monumentencommissie. Behoud van het karakteristieke dorpsbeeld ter plaatse was hierbij leidend. De heer Metz aanwezig namens de belangenvereniging ‘De vrienden van het dorp’ waarschuwde voor het massieve karakter van de bovenbouw die de bredere brug zou hebben op het dorpsbeeld ter plekke en de ‘aanzienlijke windkrachten’ die dit op zou kunnen leveren. De verdeeldheid in de commissie betekende dat wethouder Hoogenhout namens het college een keus zou maken en dit ter stemming zou voorleggen in de komende Raadsvergadering.

Op donderdag 20 februari kwam de raad bijeen om een besluit te nemen over deze kwestie. Met overgrote meerderheid werd uiteindelijk besloten akkoord te gaan met het voorstel van B&W en wethouder Hoogenhout. Het College bracht een variant in stemming die in totaal 5,60 meter breed was met een rijstrook van 3,50 meter en 2 voetpaden van 1,20 meter en 90 cm. breed. Met name de progressieve partijen waren nog steeds niet overtuigd van de veiligheid van deze voorgestelde variant. De stemverhouding was uiteindelijk 10-4 waarmee Hoogenhout de benodigde steun kreeg om de smallere variant,

Eerste voertuig passeert de nieuwe Hulksbrug

die we heden ten dagen nog kennen, te plaatsen. De 4 tegenstemmen waren van Progressief Abcoude-Baambrugge en de PvdA gesteund door CDA-er Van Berkel.

TNO 2012 R10104 | 3 Analyse en advies met betrekking tot potentiële WOII blindgangers in de Zwolse wijk Holtenbroek.

Het Nieuwsblad voor Vecht, Amstel en Rijnstreek (V.A.R.) periode december 1985 tot maart 1986.

Foto's Gert Herebrugh

Film; ‘Demontage vliegtuigbom Abcoude 1986’

René Post

Wethouder H. Hoogenhout knipt het lint door voor het in gebruik nemen van de nieuwe Hulksbrug

Vinkeveen, een gemeente in opbouw (deel 2)

In de dertiende/ veertiende eeuw ontstond een twist tussen de heren van Aemstel, de graaf van Holland en de bisschop van Utrecht. Het resultaat was een diepe kerf in het grondgebied van het Sticht, de provincie Utrecht. De precieze grens tussen Het Sticht en Holland bleef een oorzaak van twist. Uiteindelijk werd in opdracht van de Staten van Holland en Utrecht besloten de grens definitief te 'bepalen'.

De heren Mr. P.J. Blondeel, Procureur Generaal van de Staten van Utrecht en de heer A. Kalkoen, dijkgraaf van Aemstelland, vormden een commissie, welke de opdracht lieten uitvoeren door: Citaat: "door ons onderschreven gezworen landmeters voor zo verre de gemelde omschrijvingen betreft, na waarheid opgemeten." G.Paolder en P.A. Ketelaar.

(Bron: Waverveen door de eeuwen heen, drs. Arie Bloed).

Waverveen verhuisde van Holland naar Utrecht. Palen vormden sindsdien de grenzen tussen de staten van Holland en Utrecht, oftewel Het Sticht zoals het in 1771 genoemd werd. Op een kaartje

uit 1771 staan tien palen vermeld, acht palen op de kruispunten van de wegen in de polder benoorden de Mijdrechtse Zuwe, twee palen op de lantscheydinghen met Abcoude Aesdom St.Pieter.

Tot in de midden jaren zestig van de vorige eeuw stond ook in Vinkeveen een gelijksoortige paal, welke herinnerde aan de strijd om de macht in de Proosdijlanden.

Opvallend is dat de grens met de Proosdij van Sint Jan met meer palen wordt aangegeven dan de grens van Holland met Aesdom St Pieter. De reden hiervoor is dat er nauwelijks infrastructuur bestond in het gebied van Aesdom en Waveren Botshol en Ruige Wilnisse.

De Heul in Vinkeveen

De grenspalen vertoonden aan één zijde het wapen van Holland, de staande leeuw, aan de andere zijde staat het wapen van het Sticht, de staande leeuw en het bisschoppelijk wapen.

In 1819 vindt een rechte trekking van de grenzen tussen de diverse provincies plaats. Kudelstaart, Tamen en Uithoorn gaan over naar de provincie Holland. Waverveen, met de gerechten Waverveen en Waveren, Botshol en Ruige Wilnisse gaan van Holland over naar Utrecht. Mijdrecht wordt met Blokland en Kromme Mijdrecht verenigd.

(Bron: Rinsma: De Ronde Venen, een omgekeerde wereld)

Twintig jaren later hebben de verveningen in en om Waverveen een zodanige vorm aangenomen dat de gemeente veel inwoners heeft verloren en nog slechts op een smalle dijk te midden van het water bewoonbaar is.

L. van Ollefen en R. Bakker wijden er een mooi gedichtje aan:

*Het dorpje Waverveen, dus door de Kunst
gemaakt, Werd om gehoorzaamheid van 't oorlog
aangegrepen, Thans dreigt 't gebaggerd meir het in
zijn bal te slepen Des wordt weer zijnen vlijt met
bang're vrees betaald.*

Het in stand houden van een zelfstandige gemeente werd met het jaar moeilijker. Het dorp werd ernstig door het water bedreigd en de kosten van het weren van het water liepen zo op dat de bewoners de gemeente verzochten om Waverveen toe te voegen aan de gemeente Vinkeveen. Dit verzoek klonk de bestuurders van Vinkeveen niet aangenaam in de oren en ze deden hun uiterste best om onder dit lastige verzoek van de Waverveners uit te komen. Men dacht een onderhandelingsargument te vinden door het schuiven van gemeentegrenzen.

Vinkeveen en Waverveen werden met hun gemeentegrenzen gescheiden door het gebied van Abcoude Aesdom St.Pieter. Als een taartpunt stak dit gebied tussen de beide gemeenten Vinkeveen en Waverveen. De grenzen van deze taartpunt werden gevormd aan de westkant door de huidige Botsholsedijk en de oostkant door de Gemeenlandsvaart. De grenzen van de taartpunt kwamen samen bij de Veendermolen. Deze molen stond ongeveer waar nu de rotonde Ir. Enschedeweg – Mijdrechtsedwardsweg is.

De gemeente Vinkeveen had een verzoek liggen bij de Staten van Utrecht om de bewoners van de buurschap "het Achterbos" bij de gemeente te voegen.

In een brief van 13 april 1838 schreef de burgemeester aan het bestuur van de provincie Utrecht, dat men bereid was om dit verzoek in te trekken als Waverveen niet aan Vinkeveen werd toebedeeld. Het bestuur voelde er weinig voor om verantwoordelijk te worden voor een gemeente met hoge kosten en lage opbrengsten.

Vinkeveen richting Achterbos

Ook in Waverveen hadden enkele bestuurders bezwaren tegen de opheffing van hun gemeente, maar dan om heel andere redenen, meer om bezwaren van persoonlijke aard. In Waverveen zetelde Jan Wesselsz als burgemeester aan het hoofd van het bestuur. De burgemeester zag zijn functie en zijn inkomen opgeheven worden en protesteerde. Ook hij schreef een brief aan de provincie, waarin hij zijn zorg voor zijn persoonlijk verlies naar voren bracht.

Citaat:

“De burgemeester van Waverveen, hoezeer volkomen moettende erkennen het hoogst bezwarende dat er in bestaat om Waverveen eene gemeente op haar zelve te laten, kan echter niet ontveinzen, dat het een zeer harde en onaangename zaak voor hem is om zich te laten beroven van den titels, welke hij gedurende 25 jaren gevoerd heeft”.

De Provinciale Staten hakte de knoop door en wees het gebied toe aan Vinkeveen.

Op 1 januari 1841 heeft de vereniging plaats en heet de gemeente in het vervolg Vinkeveen en Waverveen. (foto 4, Achterbos met zicht op de Gemeenlandse brug)

Kadaster

In de jaren tussen 1830 en 1832 werd heel Nederland, dus ook Vinkeveen in kaart gebracht bij de zogenaamde kadastrale intekening, en werd duidelijk omschreven wie waar woonde en over hoeveel vierkante meters grond degene die zich eigenaar noemde, zich eigenaar mocht noemen.

De intekening gebeurde vrij minutieus. Op de tekening werd aangegeven in de vorm van de gebouwen, waarvoor zij werden gebruikt.

Achterbos met zicht op de Gemeenlandse brug

Demmerik met zicht op de Heul

Boerderijen, de kerk, bruggen en dergelijke werden ingetekend. Het is als het ware een getekende kopie van een luchtfoto. Duidelijk blijkt daaruit dat Vinkeveen in 1830 een agrarische gemeenschap was. Na de kadastrale intekening kon men ook duidelijk vaststellen wie tot de goeode stand behoorde in Vinkeveen. Een ander belangrijk voordeel van de intekening was dat elk huis een eigen adres kreeg. Een letter gaf de naam van de weg aan en een huisnummer de locatie.

Voorheen werden onroerend goederen in akten omschreven met uitdrukkingen gerelateerd aan de windrichting, ten noorden van, ten zuiden van, etc.

Opmerkelijk is dat op de kadastrale intekening tussen de Heulbrug en de Baambrugse Zuwe nog drie bruggen in de Herenweg aanwezig waren.

Crisis

Vanaf ca. 1840 ging het economisch niet zo goed in Nederland, dus ook niet in Vinkeveen. De Raad van de Gemeente had bij geruchten vernomen dat bij een boer in het dorp het vee te kampen had met longziekte. De boer werd bezocht en deze geeft het bedrijfsongeval direct toe. Hij wees ook de plek aan waar hij het beest had begraven. De boer werd geprezen om zijn daadkracht, maar berispt dat hij de ziekte van de koe niet had gemeld.

De boeren probeerden de financiële schade te beperken, door bij het eerste het beste signaal dat de koe zich vreemd gedroeg het beest te verkopen. Ook veetyfus was een regelmatig weerkerende zorg, omdat het zeer besmettelijk was en niet ongevaarlijk voor de mens. De overheid

greep in. In een speciale raadsvergadering werden maatregelen aangekondigd. Een speciale commissie onder leiding van een boer ging de koeien en de veestallen controleren op gezondheid en hygiëne.

De zorg in de dorpsgemeenschap werd nog erger. Een aantal jaren achter elkaar mislukten de aardappel oogsten in Nederland. Van hogerhand werd een circulaire ontvangen waarin werd aangedrongen op maatregelen.

In de Raad der gemeente Vinkeveen en Waverveen werd melding gemaakt van een dreigend aardappeloproer. Dan volgde ook nog een strenge winter van 1844 – 1845.

(Bron: notulen V&W 31-10-1845, ingekomen post 17-9-1845).

(Bron: Circulaire 23-9-1845. KB 14-9-1845, Staatsblad nr.56)

Demmerik met zicht op de Heul

Tot in maart 1845 duurde die winter. Maart begon met een serie van negen ijsdagen, er viel geen of weinig neerslag en de windrichting was overwegend noordoost.

Op 10 Maart werd er met een noordenwind tijdelijk wat minder koude lucht aangevoerd, de temperatuur kwam iets boven het vriespunt uit, maar lang duurde dat niet, want op 11 maart vielen er sneeuwbuien. De wind draaide eerst naar het noordwesten om later op de dag weer naar het noorden tot noordoosten te draaien en daarmee werd extreem koude lucht aangevoerd.

Op 14, 15 en 16 maart bleef het overdag matig vriezen en in de nacht en ochtend vroom het streng. De wind waaide uit het noordnoordoosten en het was helder. (Historisch Verslag KNMI)

Om de nood te lenigen werd een beroep gedaan op de "gegoeden" in de gemeente om de broodloze medemens te gedenken. Een aantal van de "gegoeden" onder leiding van ds. Jan Cornelis Wijs, predikant te Vinkeveen, pastoor Wijnandus van Oostrom te Vinkeveen en ds. Arie Sjoenis, predikant te Waverveen vormden een comité om de hulpverlening te coördineren. Ook de onderwijzers van Waverveen en Vinkeveen, respectievelijk Etienne Dupuis en Hendrik Gaveel, plus de raadsleden Pieter Burggraaf en Herman van Os werden betrokken bij de hulpverlening. Het sociale vangnet heeft gewerkt, het oproer in Vinkeveen is uitgebleven. De eerstvolgende notulen van een raadsvergadering handelden weer over circulaire en missiven van de provincie die op antwoorden wachtten.

Gezondheid

Vanaf 1861 verslechterde de gezondheidstoestand van de bevolking, niet alleen in Vinkeveen en Waverveen. De bevolking nam toe en de hygiëne nam af. Het afvalwater en alles wat daaronder verstaan kan worden, kwam in de sloot naast het huis terecht. In dezelfde sloot werd de sla en de andijvie gespoeld, geliefde groenten om als rauwkost te eten, welke moeder de vrouw voor haar man en kinderen aan het voorbereiden was voor de avondmaaltijd. Ook werd in de notulen van de raad steeds vaker melding gemaakt van cholera. Het aantal sterfgevallen neemt dramatische vormen aan. Vanaf 1861 stijgt de statische curve dramatisch. In 1861 stierven er in Vinkeveen 31 mensen op de 1.000 inwoners. Het toppunt werd bereikt in 1866. In dat jaar stierven er per 1.000 inwoners 39 personen, waaronder vooral veel kinderen. Ter vergelijking: In 1940 was het aantal sterfgevallen per 1000 inwoners in de Gemeente Vinkeveen en Waverveen 11 personen.

(Sociaal Geografische studie van de Gemeente Vinkeveen en Waverveen, 1948)

Vinkeveense plassen met rechts zicht op het gemaal aan de Demmerikse sluis

Inpoldering

De gemeenschap van Vinkeveen en Waverveen kreeg ook met een werkgelegenheidsprobleem te maken. In het jaar 1865 kwamen J.G. de Voogt, burgemeester van Mijdrecht en K. van Wieringen uit Mijdrecht met een plan bij Gedeputeerde Staten van Utrecht om de Noorder-Zuiderpolder, de polder ten noorden van Waverveen en de Zuiderpolder, de polder ten zuiden van Waverveen, droog te maken.

De Staten gaven hun toestemming aan het plan en in 1870 werden de eerste voorbereidingen getroffen voor de droogmaking van de Noorder-Zuiderpolder en de Zuiderpolder door de Maatschappij tot droogmaking van plassen in de Ronde Venen.

Dit zal in de gemeenschappen van Vinkeveen en Waverveen veel gesprekstof hebben gegeven.

Vooraf aan de Vinkeveense kant van de polder, Veenzijde werd nog veen gebaggerd en lagen er nog turfakkers. De Maatschappij had reeds gronden aangekocht langs de Geuzensloot tot aan de Herenweg in Vinkeveen. Het was de bedoeling dat het watergemaal het water uit de polder op de Geuzensloot zou lozen.

De waterkwaliteit in de droog te malen polders was echter niet zo goed. Er kwam protest van de boeren uit de polder Veldzijde van Vinkeveen. Zij vreesden voor de kwaliteit van de melk van hun koeien. Het bestuur van de Droogmakerij ging overstag en het gemaal werd aan de noordzijde van de droogmakerij gebouwd. Het gemaal ging het water lozen via de Waver op de Amstel. Voordeel

voor de bewoners langs de Geuzensloot aan de Herenweg was, dat de Maatschappij het Recht van dertiende penning had afgekocht. Latere kopers van gronden langs de Heulweg waren vrijgesteld van betaling van dit middeleeuws gebruik.

(Bron: De Ronde Venen, een omgekeerde wereld. E.J. Rinsma)

Omdat met de droogmaking én inkomen voor de burger én inkomen voor de gemeente dreigde weg te vallen werd in 1878 een concessie aangevraagd en verkregen om in Vinkeveen Veldzijde met de vervening door te gaan. De werkgelegenheid was gered, de groei van Vinkeveen ging door.